

ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΜΟΔΑΣ

Η τέχνη είναι ανθρώπινη δραστηριότητα ή δημιουργία που είναι σημαντική εξαιτίας της έλξης που προκαλεί στις ανθρώπινες αισθήσεις, διεγείροντας τον νου ή το συναίσθημα. Είναι η δημιουργική έκφραση που μέσα στο έργο αποτυπώνει την ψυχική κατάσταση, τα συναισθήματα, τις ιδέες, την αίσθηση ή τον οραματισμό του καλλιτέχνη. Η τέχνη εξελίσσεται με την πάροδο του χρόνου.

Η ΤΕΧΝΗ ΣΤΗ ΠΑΛΑΙΟΛΙΘΙΚΗ ΚΑΙ ΝΕΟΛΙΘΙΚΗ ΕΠΟΧΗ

ΠΑΛΑΙΟΛΙΘΙΚΗ ΕΠΟΧΗ

Τα πρώτα εργαλεία που χρησιμοποίησαν οι άνθρωποι είναι οι πέτρες. Με αυτές έσκαβαν το χώμα για να βρискουν τροφή και χτυπούσαν τα αγρία θηρία που ορμούσαν εναντίον τους. Σιγά σιγά έμαθαν να χτυπούν τις πέτρες μεταξύ τους ,να τις σπάνε και να τους δίνουν το σχήμα που ήθελαν.

Με το πέρασμα του χρόνου έφτιαξαν και άλλα εργαλεία όπως το πρώτο πέτρινο τσεκούρι με ξύλινη λαβή ,τόξα ,μαχαίρια από πέτρα ή κόκαλα ζώων και έγιναν κυνηγοί. Από τα ζώα που κυνηγούσαν έπαιρναν δέρματα για να ντύνονται και κρέας για να τρώνε . Έφτιαχναν και αγκίστρια για να ψαρεύουν στα ποτάμια και τη θάλασσα .

Πολλοί ζωγράφιζαν στους τοίχους της σπηλιάς τους τα ζώα που ήθελαν να κυνηγήσουν. Όταν οι ανασκαφείς κατόρθωσαν να μπουν στη σπηλιά μπόρεσαν να απομακρύνουν τα χρώματα και διαπίστωσαν ότι οι τοίχοι ήταν σκεπασμένοι με παραστάσεις ζώων σε κόκκινα, κίτρινα, μαύρα και καφέ χρώματα

Στα τέλη της Παλαιολιθικής περιόδου εμφανίζονται τα πρώτα δείγματα τέχνης. Πρόκειται για αντικείμενα και κατασκευές που δημιουργούνται από τον άνθρωπο και έχουν τόσο πρακτική όσο και διακοσμητική χρήση. Αυτά είναι οστέινα, πήλινα ή πέτρινα αγαλματίδια, κοσμήματα, ζωγραφικές παραστάσεις κ.ά. Σε πολλές παλαιολιθικές τοποθεσίες της Ευρώπης βρέθηκαν σπηλαιογραφίες, δηλαδή εικόνες ζώων και σπάνια ανθρώπων ζωγραφισμένες με χρώματα ή χαραγμένες στα σπήλαια. Αυτές οι απεικονίσεις είναι συμβολικές και εκφράζουν τις αντιλήψεις για το μυστήριο της ζωής και του θανάτου, καθώς και την αγωνία της επιβίωσης.

Τέχνη στα προϊστορικά χρόνια και ιδιαίτερα στην εποχή του λίθου ονομάζουμε κάθε απλή ή σύνθετη κατασκευή, που δεν εξυπηρετεί άμεσα ή έμμεσα μια βιοτική ανάγκη. Έτσι, κάθε επέμβαση που ομορφαίνει ένα σκεύος ή ένα εργαλείο και του δίνει ένα νόημα που ξεπερνά την αδρανή πρώτη ύλη και κινείται στην πνευματική σφαίρα, αποτελεί τέχνη. Η κατοίκηση κατά την Παλαιολιθική εποχή εντοπίζεται κυρίως σε σπήλαια, βραχοσκεπές και υπαίθριες θέσεις, οι οποίες διαμορφώνονταν ανάλογα για να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες της εποχικής μετανάστευσης.

ΝΕΟΛΙΘΙΚΗ ΕΠΟΧΗ

Για πρώτη φορά στα νεολιθικά χρόνια ο πηλός, μια φυσική πρώτη ύλη που συναντάται με αφθονία στη φύση, μετασχηματίζεται με τη βοήθεια της φωτιάς σε σκληρό ανθεκτικό υλικό.

Η κεραμική είναι λοιπόν η τέχνη που δημιουργεί το πρώτο συνθετικό υλικό που κατασκεύασε ο άνθρωπος με τη βοήθεια της τεχνολογίας. Ο νεολιθικός άνθρωπος διακοσμεί τα αγγεία του χρησιμοποιώντας τα χρώματα για τη γραπτή διακόσμηση και το αιχμηρό εργαλείο για την εγχάρακτη διακόσμηση.

Η ειδωλοπλαστική αποτελεί μια από τις σημαντικότερες μορφές καλλιτεχνικής έκφρασης του νεολιθικού ανθρώπου.

Η οργάνωση των οικισμών και η αρχιτεκτονική μορφή των σπιτιών διαφέρει κατά περιοχές και περιόδους και αντανακλά τις περιβαλλοντικές, οικονομικές και κοινωνικές μεταβολές που σημειώνονται κατά τη μακράίωνα Νεολιθική εποχή. Τα υλικά δόμησης είναι χοντροί ξύλινοι πάσσαλοι, καλάμια, πηλός (αχυροπηλός ή πλιθιά) και πέτρα για τα θεμέλια και την ανωδομή (τοίχοι), ενώ για τη στέγαση χρησιμοποιούνται κορμοί δένδρων, καλάμια, πηλός και άχυρο. Η οργάνωση και αρχιτεκτονική μορφή των οικισμών διαφέρει ανά τις περιόδους.

Κοντά στα χωράφια τους έφτιαχναν τα σπίτια τους, με δέρματα ζώων και κλαδιά στην αρχή και αργότερα με κορμούς μικρών δέντρων. Πολλοί μαζί ένιωθαν μεγαλύτερη ασφάλεια. Γι' αυτό έφτιαχναν τα σπίτια τους το ένα κοντά στο άλλο, έχτισαν γύρω-γύρω τείχη και τον πιο γενναίο τον έκαναν αρχηγό τους. Έτσι σχηματίστηκαν τα πρώτα χωριά, οι πρώτοι οικισμοί και άρχισε μια καινούρια εποχή, που ονομάζεται νεολιθική.

Επίσης, έμαθαν να γνέθουν το μαλλί των προβάτων, να το κάνουν νήμα, να φτιάχνουν ρούχα. Έτσι σιγά-σιγά έγιναν τεχνίτες. Προόδευσαν και στις τέχνες. Τους άρεσαν τα στολίδια κι έφτιαχναν κοσμήματα με χρωματιστές πέτρες και κοχύλια. Έφτιαχναν μικρά αγαλματάκια από πηλό και πέτρα, τα ειδώλια. Αυτά παριστάνουν μια γυναίκα που εγκυμονεί.

Η ΤΕΧΝΗ ΣΤΗ ΚΛΑΣΣΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΟΧΗ

ΚΛΑΣΣΙΚΗ ΕΠΟΧΗ

Κλασική χαρακτηρίζεται η περίοδος του 5ου και του 4ου αιώνα π.Χ. Κατά την περίοδο αυτή μέσα στην πόλη της Αθήνας αλλά και σε όλη την Αττική ανοικοδομούνται διάφορα κτίσματα, όπως ναοί, δημόσια κτίρια, τα οικοδομήματα της Ακρόπολης.

ΤΟ ΩΔΕΙΟ ΤΟΥ ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ

Μερικά από τα πολλά - διαφορετικής μορφής και λειτουργίας - κτίρια της Αθήνας είναι το "Στρατηγείον", το Νομισματοκοπείο, το Ωδείο του Περικλέους, ο Ναός του Ηφαίστου ("Θησείον"), η Χαλκοθήκη, η Στοά του Ελευθερίου Διός. Πολλά από τα οικοδομήματα αυτά δημιουργήθηκαν συγχρόνως στο διάστημα από το 450 έως το 431 π.Χ., δηλαδή μέχρι την έναρξη του Πελοποννησιακού Πολέμου.

ΓΛΥΠΤΙΚΗ

- Στη γλυπτική η οριστική ρήξη με ό,τι είχε σχέση με το άκαμπτο και το στατικό έγινε γύρω στο 480 π.Χ., με το έργο ο "Παις του Κριτίου", το οποίο αποδίδεται στο γλύπτη Κριτία Πρόκειται για το πρωιμότερο έργο γλυπτικής στο οποίο εμφανίζεται το ενδιαφέρον για τη φυσική στάση του ανθρώπινου σώματος. Η φυσική στάση των ανθρώπων δεν είναι εκείνη των κούρων ή των αιγυπτιακών μακρινών τους προτύπων.

- Από τα γλυπτά της εποχής, εκ των οποίων τα περισσότερα ήταν "χαλκά". Τα πρωτότυπα που σώζονται είναι λίγα. Αυτά που σώθηκαν είναι ρωμαϊκά αντίγραφα. Ωστόσο η ποιότητά τους ήταν πολλές φορές κατώτερη των πρωτοτύπων.

Ο "Ποσειδών του Αρτεμισίου"

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ-ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

- Η αρχιτεκτονική της εποχής κατόρθωσε να υπερκεράσει τις αυστηρές επιταγές του λατρευτικού προορισμού και των εδαφολογικών περιορισμών, θέτοντας παράλληλα πρωτόφαντα αισθητικά κριτήρια.
- Η ζωγραφική, χαμένη για μας στο μεγαλύτερο μέρος της, φαίνεται πως διερεύνησε μέσα από τους δικούς της δρόμους τη σχέση του ανθρώπου με το χώρο και τα όρια της τελειότητας. Αχνές αντανάκλασεις της διακρίνουμε στην αγγειογραφία, η οποία στα κλασικά χρόνια με την εκφραστικότητα του σχεδίου της και τις ισορροπημένες συνθέσεις συναγωνίζεται τις μεγάλες τέχνες σε ήθος και ευγένεια. Η κεροπλαστική συνδυάζει στις μορφές της τη δομική στερεότητα με την κομψότητα και την εκλέπτυνση. Η μεταλλοτεχνία συμπληρώνει την εικόνα υψηλής δεξιοτεχνίας και καλλιτεχνικής ευαισθησίας που χαρακτηρίζει το σύνολο της κλασικής δημιουργίας.

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΟΧΗ

Στην τέχνη, ο 4ος αιώνας είναι το στάδιο ωρίμασης των κατακτήσεων του 5ου αιώνα, κατά τη διάρκεια του οποίου εμφανίστηκαν τα χαρακτηριστικά που θα επικρατήσουν στην τέχνη της επόμενης εποχής, που ονομάζεται συμβατικά ελληνοιστική.

Η ελληνοιστική περίοδος αρχίζει από το θάνατο του Αλεξάνδρου και τελειώνει με την υποταγή της Αιγύπτου, υπό τη βασιλεία της Κλεοπάτρας, στον Καίσαρα Οκταβιανό

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

Στην αρχιτεκτονική επικρατούν ο κορινθιακός και ο ιωνικός ρυθμός (ο πρώτος διαφέρει ουσιαστικά από το δεύτερο μόνο κατά το κιονόκρανο), γιατί είναι περισσότερο διακοσμητικοί και λιγότερο δεσμευτικοί ως προς τους μορφολογικούς τους κανόνες.

ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΟΣ ΡΥΘΜΟΣ

ΙΩΝΙΚΟΣ ΡΥΘΜΟΣ

ΓΛΥΠΤΙΚΗ

- Αν ο 5ος αιώνας π.Χ. χαρακτηρίστηκε από τη γενική ιδέα της επιβολής της τάξης επάνω στα πράγματα, της τελειότητας του ορθού λόγου, της εξιδανίκευσης της φύσης και των ιδανικών αναλογιών που δημιουργούσαν τέλειους ναούς, ιδανικά σώματα, ιδανική ομορφιά, τα τελευταία χρόνια του 4ου αιώνα π.Χ. χαρακτηρίζονται από μια στροφή προς το απτό, το κοντινό, προς το λιγότερο εξιδανικευμένο, προς το υποκειμενικό και το ατομικό. Τα αγάλματα των θεών διατηρούν την υπερκόσμια ομορφιά τους όμως είναι πιο ανθρώπινα και οικεία.

Η ΑΚΡΟΠΟΛΗ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

Όταν το 480 π.Χ. οι Πέρσες έκαψαν την Ακρόπολη, οι Αθηναίοι, όπως και οι άλλοι Έλληνες, ορκίστηκαν να αφήσουν τους ναούς τους κατεστραμμένους, ως μνημεία της ασέβειας των βαρβάρων, και να μην τους ξαναχτίσουν. Ωστόσο, ύστερα από την οριστική νίκη του Κίμωνα κατά των Περσών στον Ευρυμέδοντα, το 462 π.Χ., ξεκινά στην Αθήνα το πρόγραμμα ανοικοδόμησης των ιερών κτιρίων. Μετά τον εξοστρακισμό του Κίμωνα το πρόγραμμα διακόπτεται και επαναλαμβάνεται από τον Περικλή τροποποιημένο, ώστε το αποτέλεσμα να είναι μεγαλοπρεπέστερο.

Οι αρχιτέκτονες που πλαισίωσαν το επιτελείο του Περικλή ήταν ο Ικτίνος και ο Καλλικράτης και αργότερα ο μαθητής τους Μνησικλής. "Πάντων επίσκοπος" κατά τον Πλούταρχο, αυτός δηλαδή που είχε τη γενική εποπτεία του έργου, ήταν ο γλύπτης Φειδίας.

ΠΑΡΘΕΝΩΝΑΣ

Ο Παρθενώνας (447-438 π.Χ.). Ο Παρθενώνας χτίστηκε σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα. Βασισμένος σε σχέδια του Ικτίνου, ξεκίνησε να χτίζεται το 447 π.Χ. και ήταν έτοιμος το 438 π.Χ. Έξι χρόνια ακόμη χρειάστηκαν για να ολοκληρωθεί ο γλυπτός διάκοσμος σύμφωνα με το πρόγραμμα του Φειδία, ο οποίος συνεργάστηκε με τους μαθητές του, Αλκαμένη και Αγοράκριτο. Είναι ο μεγαλύτερος ναός δωρικού ρυθμού, αφού οι ναοί του Σελινούντα και του Ακράγαντα, που είναι μεγαλύτεροι, δεν ολοκληρώθηκαν ποτέ.

Ο Παρθενώνας, αφιερωμένος στην Αθηνά, είναι ένας παλλόμενος από εσωτερική ζωή "οργανισμός". Αυτό οφείλεται στις καμπυλώσεις και στις κλίσεις του, που ονομάζονται "οπτικές διορθώσεις" ή, ορθότερα, "εκλεπτύνσεις". Οι καμπυλώσεις παρατηρούνται στο στυλοβάτη, στο επιστύλιο, στα τρίγλυφα, στο γείσο και στο αέτωμα. Οι κίονες δεν είναι ευθύγραμμοι.

Η μείωση της διαμέτρου τους προς τα επάνω ονομάζεται "ένταση" και δημιουργεί την ψευδαίσθηση μεγαλύτερου ύψους. Ο στυλοβάτης δεν είναι οριζόντιος, αλλά παρουσιάζει ελαφρά καμπυλότητα, η οποία επαναλαμβάνεται στα επιστύλια, στο θριγκό και στα αετώματα. Οι κίονες συγκλίνουν προς το εσωτερικό του ναού, το ίδιο και οι τοίχοι, δίνοντας στο σύνολο μια αίσθηση ευστάθειας.

Ο γλυπτός διάκοσμος, ο οποίος περιλαμβάνει τα εναέτια, τις 92 μετόπες και τη ζωφόρο που περιτρέχει το σηκό του ναού, αποτελεί ξεχωριστό δείγμα της ελληνικής γλυπτικής και ιδιαίτερο κεφάλαιο στην ιστορία της τέχνης.

BYZANTINΗ ΤΕΧΝΗ

Οι καλλιτέχνες αρχικά χρησιμοποιούσαν τις αφηγηματικές μεθόδους που υπήρχαν στην ρωμαϊκή εποχή. Με τον καιρό έγιναν όλο και πιο λιτές και εστιάστηκαν στα πολύ αναγκαία. Στην ελληνιστική εποχή όπως είδαμε, ο ζωγράφος φιλοτεχνούσε ζωηρές και δραματικές σκηνές με πολύ ελεύθερη γραφή, σχεδόν εξπρεσιονιστική.

Στην ανατολική εκκλησία που μας αφορά εδώ, ο ζωγράφος είχε επιλέξει κυρίως την μέθοδο του ψηφιδωτού. Οι σκηνές μοιάζουν σαν ιερές τελετές. Αρχικά οι εικόνες έμοιαζαν άκαμπτες και αυστηρές, χωρίς την ελευθερία της ελληνιστικής τέχνης, αλλά είχαν κάποια σημαντικά στοιχεία της : Ο ζωγράφος ήξερε πολύ καλά πώς να συνδυάσει τις ψηφίδες ώστε να έχει ποικιλία αποχρώσεων, ήξερε να χειρίζεται τις πτυχές του ρούχου πολύ επιδέξια και σε κάποια έργα που υπήρχαν στο πάτωμα, πετύχαινε την βράχυνση με τις σκιές.

~~Στους πρώτους χριστιανικούς χρόνους η εκκλησία του Χριστού ήταν ενιαία. Μετά ήρθαν τα~~

~~σχίσματα αρχίζοντας από αυτό της ανατολικής ορθόδοξης και δυτικής καθολικής. Όλοι λοιπόν οι πρώτοι χριστιανοί ήθελαν να μην υπάρχουν αγάλματα στην οικία του Θεού γιατί αυτό παρέπεμπε στην παλιά θρησκεία την ειδωλολατρία. Τις ζωγραφικές παραστάσεις όμως που ήταν~~

~~αφηγηματικές των ιστοριών της αγίας γραφής τις έβλεπαν σαν ένα τρόπο διδασχής του απλού κόσμου. Ιδιαίτερα του αγράμματος. Η ζωγραφική υποστηρίχτηκε από την εξουσία και αυτό έχει μεγάλη αξία για αυτή την τέχνη.~~

Το ζητούμενο ήταν η απλότητα, η σαφήνεια. Θυμίζουν τις αντιλήψεις της αιγυπτιακής τέχνης. Η διαφορά εδώ είναι ότι δεν υπάρχει η απλότητα των μορφών όπως τότε, αλλά μια μορφή εξελιγμένη μέσα από τον επηρεασμό της ελληνιστικής τέχνης. Όσον αφορά την φύση, παραμερίστηκε μετά το 5^ο αιώνα.

- Η τέχνη στην Εκκλησία έπαιξε τον ρόλο της στην ιστορία της Ευρώπης. Αυτή σηματοδότησε τον χωρισμό των δύο εκκλησιών, όταν το ελληνόφωνο ανατολικό Βυζάντιο (Κωνσταντινούπολη) αρνήθηκε να αναγνωρίσει το πρωτείο του πάπα όπου υποστήριζε τα αγάλματα τα οποία όμως παρέπεμπαν στον ειδωλολατρισμό.
- Έπειτα έχουμε την περίοδο της Εικονομαχίας, όπου για έναν αιώνα επικράτησαν οι Εικονομάχοι και κατάστρεψαν πολλές εικόνες πιστεύοντας ότι αποτελούσαν ειδωλολατρικά κατασκευάσματα. Τα θέματα πια είναι διακοσμητικά (απεικόνιση ζώων, πτηνών, γεωμετρικών μορφών και σταυρών). Όταν αυτό άλλαξε και επέστρεψαν οι εικόνες, με την νίκη των εικονολατρών, άλλαξε και η αντιμετώπιση τους. Οι εικόνες δεν χρησιμεύουν απλά για διδαχτικούς σκοπούς. Τις έβλεπαν σαν μια μυστηριώδη αντανάκλαση του μεταφυσικού- πνευματικού κόσμου. Έτσι ο ζωγράφος περιορίστηκε στην τήρηση της παράδοσης σχεδόν σαν τους αρχαίους Αιγύπτιους καλλιτέχνες. Με αυτό τον τρόπο όμως η Βυζαντινή εκκλησία διέσωσε την ελληνιστική τέχνη ως προς τα πρόσωπα, τις χειρονομίες τους και τις πτυχές των ρούχων!

- **Βυζαντινή τέχνη** ονομάζεται πρωτίστως η καλλιτεχνική παραγωγή της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας από τον 4^ο αιώνα ως την άλωση της Βασιλευσας το 1453, και κατ' επέκταση η τέχνη που ακολούθησε τις ίδιες αρχές έξω από το χωροχρονικά όρια της συγκεκριμένης κρατικής οντότητας. Διαχρονικά σημαντικότερο κέντρο της βυζαντινής τέχνης ήταν η πρωτεύουσα της αυτοκρατορίας Βασιλευσας, η ακτινοβολία της βυζαντινής τέχνης όμως απλώθηκε σε μεγάλο μέρος του μεσογειακού κόσμου και στην ανατολική Ευρώπη ως τη ρωσία και την Αρμενία. Επίσης συναντήθηκε δημιουργικά με τη μεσαιονική τέχνη της Δύσης και του ισλαμικού κόσμου συμβάλλοντας στην εμφάνιση υβριδικών καλλιτεχνικών ρευμάτων.
- Με την επικράτηση του Χριστιανισμού και την εδραίωση της χριστιανικής αυτοκρατορικής εξουσίας στη Βυζαντινή αυτοκρατορία, η βυζαντινή τέχνη έγινε το κατεξοχήν μέσο για την οπτικοποίηση του υπερβατικού κόσμου και τη διάδοση των μηνυμάτων της νέας θρησκείας και της νέας κοινωνικοπολιτικής ιδεολογίας. Για τον σκοπό αυτό, η βυζαντινή τέχνη συνέχισε, αφενός, την αρχαία ελληνική παράδοση της ιδιαίτερης προτίμησης στην ανθρώπινη μορφή και στράφηκε, αφετέρου, προς τον μυστικισμό και την εσωτερικότητα της Ανατολής. Τελικά όμως δημιούργησε τη δική της, ιδιαίτερη φυσιογνωμία που της επέτρεψε να κυριαρχήσει στην ορθόδοξη χριστιανική Ανατολή για σχεδόν μιάμιση χιλιετία εκφράζοντας την πνευματικότητα και τη θρησκευτική συγκίνηση πλατειών στρωμάτων του πληθυσμού της.

- Στα νεότερα χρόνια, η βυζαντινή τέχνη εκτιμήθηκε με καθυστέρηση, καθώς ο θαυμασμός της ιταλικής αναγέννησης για την αρχαιότητα και του γαλλικού διαφωτισμού για τον ορθολογισμό προκάλεσαν γενικότερη αποστροφή για τον Μεσαίωνα και το Βυζάντιο. Με «μούμιες» έμοιαζαν οι «ασκητικές και με γεροντικά χαρακτηριστικά προσώπου μορφές» της βυζαντινής τέχνης για τον θεωρητικό την τέχνης Friedrich Theodor Vischer¹. «Απίστευτο πείσμα στη συνεχή επανάληψη απαρχαιωμένων μοτίβων» διέκρινε τη βυζαντινή τέχνη και λογοτεχνία κατά τον ιστορικό της αναγεννησιακής τέχνης Jacob Burckhardt. Ακόμα και στην Ελλάδα το κλίμα άρχισε να αλλάζει μόλις στα τέλη του 19ου αι. με την ίδρυση της Χριστιανικής αποστολικής εταιρίας (1884). Ακολούθησαν η σύσταση θέσης ειδικού Εφόρου Χριστιανικών Μνημείων στην Αρχαιολογική Υπηρεσία (1910) και η ίδρυση του Βυζαντινού μουσείου στην Αθήνα (1914).
- Κλειδί για την προσέγγιση της βυζαντινής τέχνης σήμερα είναι η κατανόηση των συνθηκών δημιουργίας της, που είναι βέβαια πολύ διαφορετικές από τις συνθήκες της νεότερης καλλιτεχνικής δημιουργίας. Τα έργα της βυζαντινής τέχνης δεν φτιάχτηκαν απλώς για να τα θαυμάζουν. Οι «ζωγραφίες που καταγοητεύουν τα μάτια» θεωρούνταν μάλιστα ανήθικες και απαγορεύτηκαν από την Οικουμενική συνοδο¹. Τα έργα της βυζαντινής τέχνης φτιάχτηκαν για να καλύψουν ένα ευρύ φάσμα πρακτικών αναγκών (λατρευτικών, διδακτικών, κοινωνικοπολιτικών και ιδιωτικών). Η επιδίωξη καλλιτεχνικής αρτιότητας δεν ήταν απλό παιχνίδι με τις φόρμες που αποσκοπούσε στην αισθητική απόλαυση αλλά μέσο για να καταστήσει τις εικόνες αποτελεσματικές στη χρηστική λειτουργία που υπηρετούσαν. Με αυτή την έννοια, η βυζαντινή τέχνη είναι «στρατευμένη»¹.

Η βυζαντινή τέχνη επηρεάστηκε από την αρχαία ελληνική και ρωμαϊκή τέχνη(τη θέση των θεών και των ηρώων παίρνουν οι άγιοι, οι Απόστολοι, ο Χριστός και η Παναγία), όπως επίσης και από την τέχνη της Ανατολής(διακοσμητικά μοτίβα)
Είναι κυρίως θρησκευτική(αρχιτεκτονική ναών, εικονογράφηση) αλλά και λαϊκή(αντικείμενα οικιακά)

Κέντρο της βυζαντινής τέχνης ήταν η Κωνσταντινούπολη(κυρίως ναοί).
Τους ναούς τους έχτιζαν σπουδαίοι αρχιτέκτονες και τους διακοσμούσαν άξιοι ζωγράφοι, που χρησιμοποιούσαν τα πιο καλά υλικά.

- Οι Βυζαντινοί αρχιτέκτονες επέλεξαν τους χώρους οικοδόμησης με σεβασμό προς το περιβάλλον, όπως φαίνεται από τα μοναστήρια του Αγίου Όρους και των Μετεώρων (πάνω σε τεράστιους βράχους).
- Με τη λαϊκή τέχνη ασχολήθηκαν πολλοί τεχνίτες, κατασκευάζοντας οικιακά σκεύη (κηροπήγια, δίσκοι, κουτάλια, πιρούνια) και κομψοτεχνήματα από μέταλλα και διάφορα άλλα υλικά.

○

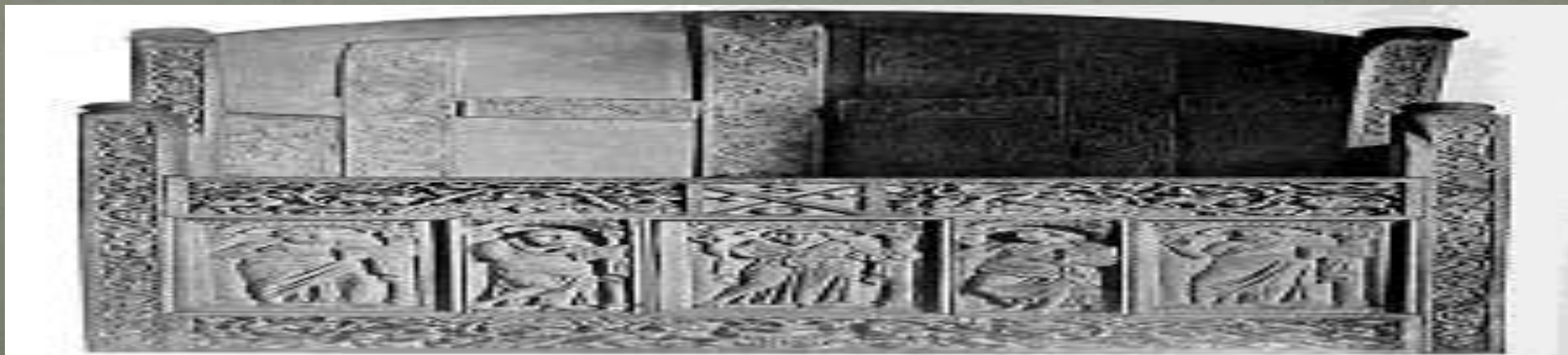
ΨΗΦΙΔΩΤΑ

- Τα σημαντικότερα μνημειακά σύνολα εντοίχιων ψηφιδωτών του 5ου και 6ου αι., της εποχής ακμής της Παλαιοχριστιανικής ψηφιδογραφίας, σώζονται στη Ρώμη, Ραββένα και τη Θεσσαλονίκη. Το πνεύμα μεγαλοπρέπειας της κωνσταντινείας μνημειακής τέχνης στη εικαστική γλώσσα της κλασικής παράδοσης απηχεί ένα από τα πρωιμότερα βυζαντινά εντοίχια ψηφιδωτά, ο Χριστός με τους Αποστόλους και τις προσωποποιήσεις των δύο Εκκλησιών στην αψίδα του ιερού της Santa Pudentiana στη Ρώμη. Η απόδοση της ουράνιας Ιερουσαλήμ σαν μια υπαρκτή πόλη με τείχος και αναγνωρίσιμα κτήρια κάτω από τον νεφελώδη γαλανό ουρανό βασίζει την πειστικότητά της στη νατουραλιστική προσέγγιση μιας γήινης πραγματικότητας, στην οποία εισέρχονται και τα υπερβατικά στοιχεία του Σταυρού του Γολγοθά και των αποκαλυπτικών συμβόλων των Ευαγγελιστών (άγγελος, λιοντάρι, μόσχος, αετός). Οι προσωποποιήσεις, η πλούσια ενδυμασία και η ποικιλία στάσεων στις μορφές, που συμβάλλουν στη ζωηρότητα της σκηνής, αποτελούν επίσης στοιχεία της κλασικής αισθητικής.

Η ΤΕΧΝΗ ΣΤΗΝ ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑ

- Την περίοδο **730-843** η βυζαντινή αυτοκρατορία συγκλονίζεται από τη διαμάχη για την προσκύνηση των εικόνων και τη δυνατότητα απεικόνισης των θείων μορφών, ιδιαίτερα της μορφής του Χριστού, στην **τέχνη**. Στα πλαίσια αυτής της διαμάχης, πολλές εικόνες και τοιχογραφίες καταστρέφονται ή αντικαθίστανται από άλλες, με αποκλειστικά διακοσμητικά θέματα, που περιλαμβάνουν την απεικόνιση ζώων, πτηνών, ή γεωμετρικών μορφών καθώς και **σταυρών**.¹

ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ

- Ο Βυζαντινός Ναός της Ύπατης Σοφίας του Ένσαρκου Λόγου του Θεού, περισσότερο γνωστή ως Αγία Σοφία ή Αγιά-Σοφιά, (Τουρκικά *Ayasofya*, λατινικά *Sancta Sophia* ή *Sancta Sapiencia*), γνωστός και ως Ναός της Αγίας του Θεού Σοφίας ή απλά Η Μεγάλη Εκκλησία¹, ήταν από το 360 μέχρι το 1453 ορθόδοξος καθεδρικός ναός της Κωνσταντινούπολης, με εξαίρεση την περίοδο 1204 - 1261 κατά την οποία ήταν ρωμαιοκαθολικός ναός, ενώ μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης μετατράπηκε σε τέμενος, μέχρι το 1934 και αποτελεί σήμερα μουσειακό χώρο (τουρκικά *Ayasofya Müzesi*).
- Ανήκει στις κορυφαίες δημιουργίες της βυζαντινής ναοδομίας, πρωτοποριακού σχεδιασμού, και υπήρξε σύμβολο της πόλης, τόσο κατά τη βυζαντινή όσο και κατά την οθωμανική περίοδο. Το παρόν κτίσμα ανεγέρθηκε τον 6ο αιώνα, επί βασιλείας του Ιουστινιανού Α΄, από τους μηχανικούς Ανθέμιο από τις Τράλλεις (σημ. Αϊδίνιο) και Ισίδωρο από τη Μίλητο. Στο ίδιο σημείο, επί του πρώτου λόφου της Κωνσταντινούπολης και σε κοντινή απόσταση από το Μέγα Παλάτιον και τον Ιππόδρομο της πόλης, είχαν χτιστεί παλαιότερα δύο ακόμα ναοί που καταστράφηκαν από πυρκαγιά.

ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΝΑΟΥ

- Ο ναός είναι κτισμένος σε αρχιτεκτονικό ρυθμό βασιλικής με τρούλο. Ο κυρίως χώρος του κτίσματος έχει σχήμα περίπου κυβου. Τέσσερις τεράστιοι πεσσοί, (κτιστοί τετράγωνοι στύλοι), που απέχουν μεταξύ τους ο ένας από τον άλλο 30 μ., στηρίζουν τα τέσσερα μεγάλα τόξα πάνω στα οποία εδράζεται ο τρούλος, με διάμετρο 31 μετρων. Ο τρούλος δίνει την εντύπωση ότι αιωρείται εξαιτίας των παραθύρων που βρίσκονται γύρω στη βάση του

Γενικά ο ναός είναι ορθογώνιο οικοδόμημα μήκους 78,16 μ. και πλάτους 71,82 μ. κτισμένο στη ΝΔ. πλευρά του πρώτου λόφου της Πόλης με κατεύθυνση ΝΑ.

Περιβάλλεται από δύο αυλές την βόρεια και την δυτική καλούμενη και αίθριο. Συνορεύει Ν με τα Πατριαρχικά κτίρια τα οποία συνδέονταν με το Αυγουσταιο, τη μεγάλη δηλαδή πλατεία που βρίσκοταν το λαμπρό από πορφυρό μάρμαρο άγαλμα της Αυγουστας Ελενας.

- Εσωτερικά ο Ναός διαιρείται από δύο κιονοστοιχίες εξαρτώμενες από τους πεσσούς σε τρία κλίτη. Ο όλος Ναός αποτελείται από τα εξής μέρη:

○ Το αίθριο

- Υπαίθρια μαρμαρόστρωτη και περίστυλη αυλή στο μέσον της οποίας ήταν η "κομψή φιάλη" η μαρμάρινη κρήνη που έφερε την ονομαστή καρκινική επιγραφή "ΝΙΨΟΝ ΑΝΟΜΗΜΑΤΑ ΜΗ ΜΟΝΑΝ ΟΨΙΝ" (δηλ. πλύνε τις αμαρτίες, όχι μόνο το πρόσωπο). Στο αίθριο επίσης φέρονται κάποια ίχνη οικοδομήματος.
- Ο έξω και ο κυρίως νάρθηκας
- Πέντε πύλες από το αίθριο οδηγούν στον έξω νάρθηκα και από αυτόν άλλες πέντε πύλες οδηγούν στον εσωτερικό νάρθηκα, από τις οποίες η μεσαία πύλη λέγεται και Μεγάλη ή Ωραία Πύλη. Από τον έσω νάρθηκα εννέα πύλες, τρεις ανά κλίτος οδηγούν στον κυρίως Ναό. Οι τρεις μεσαίες εξ αυτών καλούνται Βασιλικές πύλες επειδή εξ αυτών εισήρχετο ο Αυτοκράτορας στις επίσημες τελετές. Και οι δύο νάρθηκες καταλαμβάνουν περίπου το ίδιο πλάτος του Ναού με μικρό μήκος εισόδου ο καθένας. Εκατέρωθεν του νάρθηκα διασώζονται προσαρτήματα μεγάλης ιστορικής σημασίας. Το προς Ν. εκκαλείτο Προπύλαιο του Νάρθηκα ή Ωραία Πύλη που από τον 10ο αιώνα ήταν η κύρια είσοδος στον Ναό. Δεξιά αυτού του προπυλαίου ήταν το αποδυτήριο(μητατώριον) όπου ο Αυτοκράτορας κατά την είσοδό του άλλαζε το τζιτζάκιο και φορούσε το σαγίο. Πάνω από τον έσω νάρθηκα είναι ο γυναικωνίτης, εξ ου και το όνομα "νάρθηξ γυναικωνίτιδος" η είσοδος στον οποίο οδηγούσε άλλο προαύλιο της Β. πλευράς (στο σχέδιο κάτω πλευράς).

Ο κύριος Ναός

- Η είσοδος στον κυρίως Ναό, όπως προαναφέρθηκε, ήταν οι τρεις Βασιλικές πύλες και οι έξι, ανά τρεις εκατέρωθεν, του έσω νάρθηκα. Ο κυρίως Ναός χωρίζεται σε τρία κλίτη (στοές θα λέγαμε σήμερα), των οποίων το μεσαίο είναι διπλάσιου πλάτους των εκατέρωθεν. Το εσωτερικό σχέδιο είναι απλούν. Τέσσερις πεσσοί, κτιστοί στύλοι, συνδέονται μεταξύ τους με υπερῶα τόξα στα οποία και φέρονται επιθόλια τόξα συναποτελώντας έτσι μια περιμετρική βάση επί της οποίας και εδράζει ο τεράστιος θόλος. Η περιμετρική βάση φέρει πλήθος στυλιδίων υπό μορφή παραθύρων από τα οποία και ολόκληρος ο Ναός καταυγάζεται από το φως. Η όλη κατασκευή παρουσιάζει πράγματι την εντύπωση μια αρμονίας φωτός και αρχιτεκτονικής. Τα 100 αυτά παράθυρα, 40 επί της στεφάνης του θόλου και τα υπόλοιπα στα ημιθόλια, τις κόγχες και τους τοίχους προσδίδουν την εικόνα της ανακρέμασης του θόλου από τον ουρανό, οι δε ακτίνες του Ήλιου που εισέρχονται στο χώρο δίνουν την εντύπωση να άγονται από τους ουρανούς. Γενικά τα τόξα, τα ημιθόλια και ο εκπληκτικός θόλος στηρίζονται στους τέσσερις πεσσούς οι λίθοι των οποίων φέρονται στερεομένοι με χυτό μόλυβδο και σιδερένιους μοχλούς. Στη δε κατασκευή του θόλου έχουν χρησιμοποιηθεί ελαφρόπετρες από τη Ρόδο που φέρουν την επιγραφή "Μεγάλης Εκκλησίας του Κωνσταντίνου". Εξωτερικά και επί της κορυφής του θόλου φέροταν ο μέγας "ερυσίπτολις σταυρός" (=έρεισμα της πόλης), που έχει αντικατα Ο ναός είναι κτισμένος σε αρχιτεκτονικό ρυθμό βασιλικής με τρούλο. Ο κυρίως χώρος του κτίσματος έχει σχήμα περίπου κύβου. Τέσσερις τεράστιοι πεσσοί, (κτιστοί τετράγωνοι στύλοι), που απέχουν μεταξύ τους ο ένας από τον άλλο 30 μ., στηρίζουν τα τέσσερα μεγάλα τόξα πάνω στα οποία εδράζεται ο τρούλος, με διάμετρο 31 μέτρων. Ο τρούλος δίνει την εντύπωση ότι αιωρείται εξαιτίας των παραθύρων που βρίσκονται γύρω στη βάση του (ο σύγχρονος ιστορικός Προκόπιος λέει: ...δίνει την εντύπωση ότι είναι ένα κομμάτι ουρανού που κρέμεται στη γη...).
- Γενικά ο ναός είναι ορθογώνιο οικοδόμημα μήκους 78,16 μ. και πλάτους 71,82 μ. κτισμένο στη ΝΔ. πλευρά του πρώτου λόφου της Πόλης με κατεύθυνση ΝΑ. Περιβάλλεται από δύο αυλές την βόρεια και την δυτική καλούμενη και αίθριο. Συνορεύει Ν με τα Πατριαρχικά κτίρια τα οποία συνδέονταν με το Αυγουσταίο, τη μεγάλη δηλαδή πλατεία που βρίσκοταν το λαμπρό από πορφυρό μάρμαρο άγαλμα της Αυγούστας Ελένης.
- Εσωτερικά ο Ναός διαιρείται από δύο κιονοστοιχίες εξαρτώμενες από τους πεσσούς σε τρίατη κλιτη. Ο όλος Ναός αποτελείται από τα εξής μέρη:
- σταθεί με την ημισέληνο.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

Ρωμαϊκή Τέχνη

- Με τον όρο **ρωμαϊκή τέχνη** αναφερόμαστε στο σύνολο της καλλιτεχνικής δημιουργίας στην αρχαία Ρώμη, κυρίως κατά την περίοδο της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας. Ενσωματώνει στοιχεία δανεισμένα από την ετρουσκική και την ελληνική καλλιτεχνική παράδοση. Αυτό ερμηνεύεται εύκολα, αν θυμηθούμε ότι για πολύ καιρό οι Ρωμαίοι έζησαν κάτω από ετρουσκική επίδραση και ότι με την επέκτασή τους προς την κεντρική και νότια Ιταλία και Σικελία (τον 3ο αιώνα π.Χ.) ήρθαν σε άμεση γνωριμία με την ελληνική τέχνη. Είναι ακόμη γνωστό ότι από τον 2ο αιώνα π.Χ. οι Ρωμαίοι στρατηγοί όταν γύριζαν από νικηφόρες εκστρατείες στην Ανατολή, συνήθιζαν να κοσμούν το «θρίαμβο» τους με έργα ελληνικής τέχνης και ότι ο θαυμασμός των πλουσίων Ρωμαίων για την ελληνική τέχνη και η επιθυμία τους να στολίζουν τα σπίτια τους με έργα ελληνικά, τους οδήγησε στην αντιγραφή φημισμένων έργων ελληνικής τέχνης.

Αρχιτεκτονική

Αρχιτεκτονική

- Η αρχιτεκτονική είναι η τέχνη που εκφράζει περισσότερο από όλες τις άλλες το ρωμαϊκό πνεύμα. Οι Ρωμαίοι δανείστηκαν από τους Ετρούσκους την πολεοδομία, την τειχοποιία, την τοξωτή αψίδα κ.α., ενώ από την Ελλάδα πήραν το κορινθιακό κιονόκρανο συνδυασμένο με ιωνικά στοιχεία. Παράλληλα, προσέθεσαν νέα υλικά και νέες μεθόδους στην οικοδομική κατορθώνοντας έτσι να κατασκευάσουν μεγάλα οικοδομήματα, με ξεχωριστά ρωμαϊκά γνωρίσματα που συνδύαζαν το θόλο, την αψίδα και τους ελληνικούς διακοσμητικούς ρυθμούς. Ιδιαίτερα πρέπει να τονιστεί πως οι Ρωμαίοι-άνθρωποι περισσότερο πρακτικοί- προτιμούσαν τα έργα που εξυπηρετούσαν τις ανάγκες του Κράτους: γέφυρες, υδραγωγεία, δρόμους και κατασκευές στερεές που να αψηφούν το χρόνο και να εκφράζουν το μεγαλείο της Ρώμης. Αργότερα βέβαια έχτιζαν και έργα που είχαν κύριο στόχο τους τη προσφορά ανέσεων και ψυχαγωγίας στο λαό, όπως θέατρα, αμφιθέατρα, ιπποδρόμους, θέρμες και βιβλιοθήκες. Στα χρόνια της αυτοκρατορίας και λίγο νωρίτερα, η Ρώμη παρουσίασε μεγάλη οικοδομική δραστηριότητα: νέες πόλεις χτίζονται, ενώ η πρωτεύουσα ανοικοδομείται και στολίζεται με αγορές, θέατρα και ναούς.

Η Ρωμαϊκή αρχιτεκτονική χαρακτηρίζεται από τα ακόλουθα στοιχεία:

- α) Τελειοποίηση των οικοδομικών υλικών. Ανακάλυψαν ένα μείγμα από ασβέστη, άμμο, χαλίκια ή μικρά σπασμένα κεραμίδια, ιδιαίτερα ανθεκτικό, το Ρωμαϊκό σκυρόδεμα - λατ. *opus caementicium*, με βασικό συστατικό την ποζολάνη. Το χρησιμοποίησαν για γέμισμα των τοίχων οι οποίοι εξωτερικά ήταν πλινθόκτιστοι ή λιθόκτιστοι. Στη συνέχεια, την επιφάνεια των τοίχων την κάλυπταν με ασβεστοκονίαμα ή με πλάκες μαρμάρου.
- β) Τάση προς το μνημειακό
- γ) Προτίμηση στα καμπυλόγραμμα αρχιτεκτονικά στοιχεία -αψίδα, καμάρα, σφαιρικός θόλος- σε αντίθεση με την ελληνική αρχιτεκτονική που χρησιμοποίησε τις ευθείες και σπάνια τις καμπύλες για την κατασκευή των μνημείων. Αυτή η προτίμηση διευκολύνθηκε ιδιαίτερα από τα νέα οικοδομικά υλικά που χρησιμοποίησαν, ενώ παλαιότερα τέτοιες μορφές ήταν πολύ πιο δύσκολο και κοστοβόρο να σχηματιστούν.
- δ) Κυριαρχία του κορινθιακού ρυθμού. Οι Ρωμαίοι αρχιτέκτονες από τους ελληνικούς ρυθμούς χρησιμοποίησαν ιδιαίτερα τον κορινθιακό. Στους αυτοκρατορικούς χρόνους προχώρησαν στην διαμόρφωση ενός νέου τύπου κιονόκρανου

Γλυπτική

Γλυπτική

- Στη γλυπτική, ιδιαίτερη θέση κατέχουν οι προσωπογραφίες (ανδριάντες ή προτομές) αυτοκρατόρων, στρατηγών, ιδιωτών, στις οποίες οι καλλιτέχνες προσπαθούν να αποτυπώσουν τα ατομικά χαρακτηριστικά του εικονιζόμενου. Από τον 3ο αιώνα και ύστερα, φροντίζουν περισσότερο να εκφράσουν τον ψυχικό κόσμο του ατόμου. Μια άλλη κατηγορία γλυπτών είναι τα ιστορικά ανάγλυφα που εικονίζουν ιστορικά γεγονότα, εκστρατείες, λατρευτικές τελετές και στολίζουν βωμούς, αψίδες και θριαμβικές στήλες. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η στήλη του Τραϊανού στη Ρώμη. Επίσης υπήρχαν και οι σαρκοφάγοι που η χρήση του για τους πλούσιους Ρωμαίους, γενικεύεται στα χρόνια του Αδριανού, ενώ έχουν ανάγλυφη διακόσμηση με θέματα άλλοτε καθαρά διακοσμητικά κι άλλοτε συμβολικά, παρμένα από την ελληνική μυθολογία. Πηγή είναι και εδώ η ελληνική ζωγραφική και γλυπτική. Αργότερα εμφανίζονται και θέματα που τονίζουν την ανδρεία του νεκρού, όπως το κυνήγι του λιονταριού που συμβολίζει την νίκη του ανθρώπου.

Ζωγραφική

Ζωγραφική

- Η ζωγραφική χρησιμοποιήθηκε κυρίως για τη διακόσμηση εσωτερικών χώρων των πλούσιων ρωμαϊκών επαύλεων και οι γνώσεις μας για αυτήν προέρχονται από τις τοιχογραφίες των σπιτιών της Πομπηίας και των άλλων πόλεων που καταπλακώθηκαν από τη λάβα του Βεζούβιου. Τα θέματα περιλαμβάνουν σκηνές εμπνευσμένες από την ελληνική μυθολογία, από την καθημερινή ζωή, τελετές μύησης κ.α. Πρότυπο πάλι για τους Ρωμαίους καλλιτέχνες είναι η ελληνική μεγάλη ζωγραφική, που μόλις τώρα οι ανασκαφές φέρνουν στο φως (Βεργίνα). Ιδιαίτερη αξία έχουν και τα ψηφιδωτά που καλύπτουν το δάπεδο καθώς κοσμούν κόγχες ή επιφάνειες τοίχων, και σχηματίζονται με μικρές ποικιλόχρωμες ψηφίδες, γυάλινες ή πήλινες, κολλημένες πάνω σε μείγμα από ασβέστη και άμμο

Η ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ ΤΟΥ 60,70,80,90

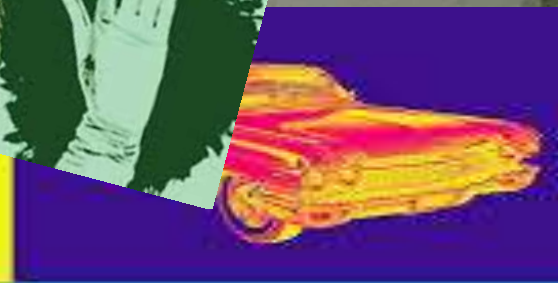

- Ο καλλιτέχνης αμφισβήτησε όλο και περισσότερο την ανάγκη επίδειξης καλλιτεχνικών δεξιοτήτων και ανέτρεξε σε αντικείμενα και υλικά της βιομηχανικής παραγωγής. Η ιδέα απέκτησε τον κυρίαρχο λόγο, ενώ η εκτέλεση του έργου είχε πια όλο και λιγότερη σημασία. Ο καλλιτέχνης αρνήθηκε την εμπορευματοποίηση του έργου τέχνης και δημιούργησε έργα που όλο και λιγότερο μπορούσαν να αγοραστούν, ενώ όλο και περισσότερο επέμενε να τα δει ο θεατής και να τα βιώσει σαν αισθητική εμπειρία.

Ποπ αρτ

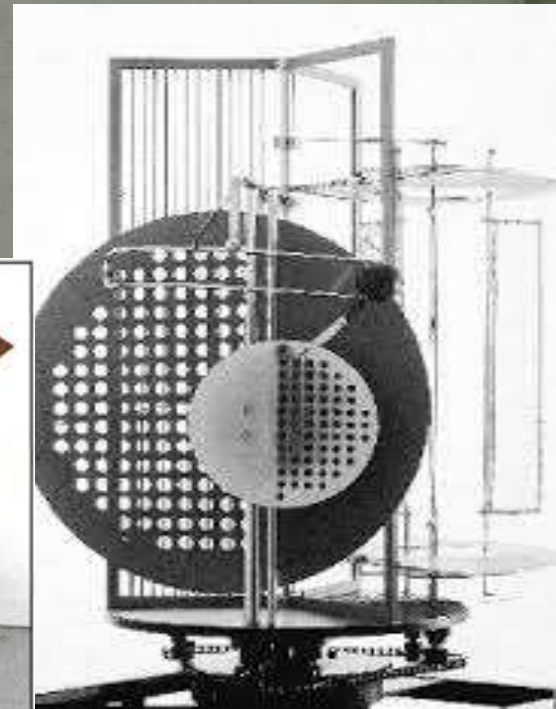
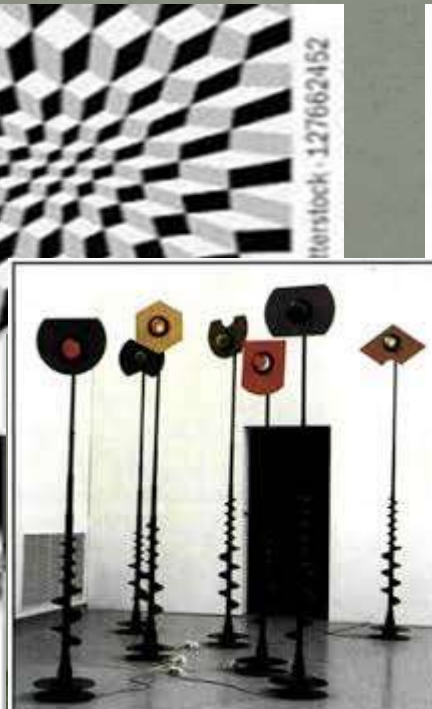
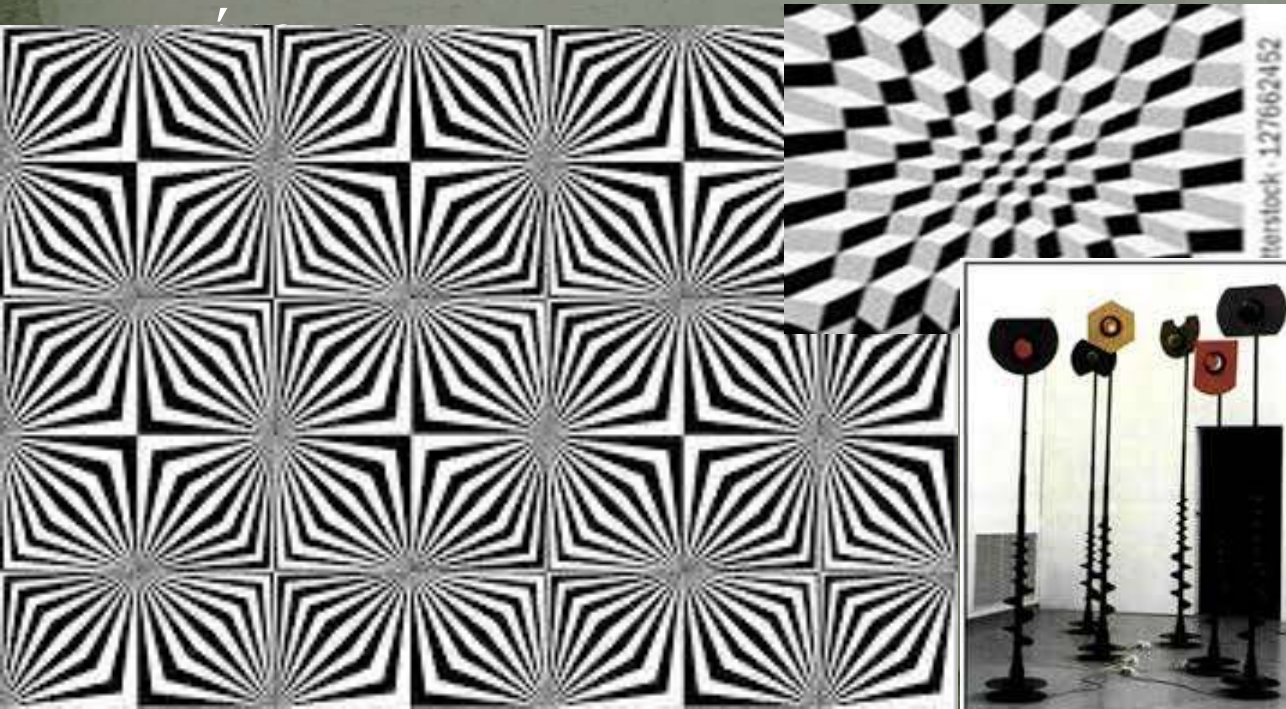
- Αντίδραση στον Αφηρημένο Εξπρεσιονισμό και στην Αφαίρεση, η Ποπ Αρτ (pop=popular=λαϊκός) ήταν μια επιστροφή στον κόσμο της αναπαράστασης. Μία επιστροφή στον κόσμο των αντικειμένων που περιστοιχίζουν το σύγχρονο άνθρωπο των μεγαλουπόλεων και στη γύρω του πραγματικότητα. Τόσο στη ζωγραφική όσο και στη γλυπτική, επανήλθαν προς εξέταση το κολάζ και οι δυνατότητες που παρείχαν στους καλλιτέχνες τα ready mades, η αξιοποίηση δηλαδή των έτοιμων αντικειμένων της μαζικής παραγωγής. Στη δεκαετία 1956-1966, η Ποπ Αρτ διαδόθηκε γρήγορα από το Λονδίνο στη Νέα Υόρκη και σε ολόκληρο τον κόσμο. Η βασική διαφορά ανάμεσα στην αγγλική Ποπ και την αμερικανική εντοπίζεται στο ότι η πρώτη στέκεται πιο κριτικά απέναντι στα μέσα που χρησιμοποιεί. Στη Γαλλία προτιμήθηκε ο όρος Νεορεαλισμός από τον όρο Ποπ Αρτ.

ΟΠ-ΑΡΤ ΚΑΙ ΚΙΝΗΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

- Η Οπτική Τέχνη (Optical Art), εξερεύνησε με τη σειρά της το πρόβλημα της οπτικής πρόσληψης. Η οπτική ζωγραφική στηρίχτηκε στην ψευδαίσθηση, και τα οπτικά εφέ της δημιουργούν στο θεατή την εντύπωση της κίνησης. Τα έργα της Οπ Αρτ δημιουργούν την ψευδαίσθηση της κίνησης. Η Κινητική Τέχνη (Kinetic Art) όμως αναπαράστησε την ίδια την

Μινιμαλισμός

- Μια άλλη τάση της δεκαετίας του '60 ήταν να αποκλειστούν από την τέχνη η αυτοέκφραση, η υποκειμενικότητα και ο συναισθηματισμός. Τα κύρια χαρακτηριστικά του Μινιμαλισμού ήταν η αυστηρή μαθηματική δομή, τα απλά πρωτογενή σχήματα από βιομηχανικά υλικά, η κατάργηση του βάθρου και η τοποθέτηση του έργου στο ίδιο οπτικό επίπεδο με το θεατή.

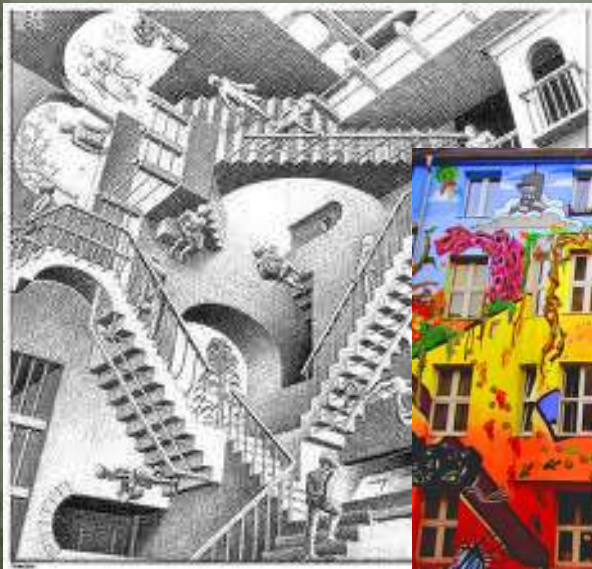
Δεκαετία του 70: εννοιιακή τέχνη

- Οι καλλιτέχνες άρχισαν να αξιοποιούν "φτωχά" υλικά, όπως φύλλα, άμμο, ξύλα, σχοινιά, κάρβουνα, άχυρα, ακόμη έννοιες και διαδικασίες ή και τον ίδιο τον εαυτό τους, παράγοντας μορφές τέχνης που δεν αποθηκεύονται εύκολα στους χώρους των μουσείων ή των γκαλερί και που στηρίζονται κατά κύριο λόγο στις ιδέες. Οι καλλιτέχνες είχαν εγκαταλείψει τα ατελιέ και παρουσίαζαν τα "μετα-αντικείμενά" τους, σε "εναλλακτικούς" χώρους, όπως σχολεία, άδειες αποθήκες, εγκαταλειμμένα εργοστάσια, πεζόδρομους πόλεων. Το κύριο χαρακτηριστικό της εννοιιακής τέχνης βρίσκεται στην "εξαύλωση" του αντικειμένου της τέχνης

Δεκαετία του 90: Μεταμοντερνισμός

- Ο Μεταμοντερνισμός ή κυριολεκτικά η Δια-Πρωτοπορία (Transavanguardia) εισήγαγε ένα πνεύμα ελευθερίας. Την ελευθερία του καλλιτέχνη να παίρνει στοιχεία από όποια εποχή και από όποια τάση από τον κόσμο της Τέχνης του αρέσει. Η καινοτομία δεν είναι πια ούτε ζητούμενο ούτε κριτήριο για την αξιολόγηση του έργου. Η τέχνη της Δια-Πρωτοπορίας ήταν χρωματισμένη από νοσταλγία. Πολύ συχνά η τέχνη του '80 ονομάστηκε και Νέο-εξπρεσιονισμός. Οι καλλιτέχνες που ανήκουν στο μεταμοντέρνο είναι πολύ δύσκολο να θεωρηθούν ως ομάδα με όμοια χαρακτηριστικά. Η επιστροφή στην αναπαράσταση αγκάλιασε και άλλες μορφές τέχνης όπως το γκράφιτι, που ήταν ανεπιτήδευτο αλλά και επιθετικό. Οι "παράνομοι" αυτοδίδακτοι καλλιτέχνες, που έβαφαν με σπρέι τα βαγόνια των σιδηροδρόμων και τις γέφυρες της πόλης, "νομιμοποιήθηκαν».

ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΜΟΔΑ

1900-1930

Μόδα είναι η παροδική συνήθεια που για ορισμένο χρονικό διάστημα γενικεύεται σε μεγάλο φάσμα της κοινωνίας, σε ότι αφορά την ενδυμασία, την κόμμωση, τη μουσική κ.α. Η μόδα είναι στην πραγματικότητα ένα πολυσύνθετο φαινόμενο που καθρεφτίζει τις κατευθύνσεις και τις εξελίξεις μιας κοινωνίας σε μια ορισμένη ιστορική περίοδο. Ο ρόλος της είναι να εισάγει στην κοινωνία, με τη γρήγορη μετάδοση και αφομοίωση, νέες συμπεριφορές και πεποιθήσεις. Όπως η μόδα κυμαίνεται σε διάφορους ρυθμούς έτσι και η τέχνη. Η τέχνη είναι ανθρώπινη δραστηριότητα ή δημιουργία που είναι σημαντική εξ αιτίας της έλξης που προκαλεί στις ανθρώπινες αισθήσεις, διεγείροντας τον νου ή το συναίσθημα. Είναι η δημιουργική έκφραση που μέσα στο έργο αποτυπώνει την ψυχική κατάσταση, τα συναισθήματα, τις ιδέες, την αίσθηση ή τον οραματισμό του καλλιτέχνη. Με αυτόν τον τρόπο διαπιστώνουμε ότι η μόδα και η τέχνη σχετίζονται.

Όσον αφορά την τέχνη, η βυζαντινή τεχνοτροπία παραγκωνίζεται, όμως το Ελληνικό στοιχείο προβάλλεται και πάλι μέσα από Ελληνικά θέματα. Ο Θεόφιλος και ο Φώτης Κόντογλου εξελίσσουν την βυζαντινή τέχνη από καθαρά εκκλησιαστική, σε κοσμική, ζωγραφίζοντας σκηνές της καθημερινής ζωής των χωρικών.

Ο φτωχός κόσμος ζούσε απομονωμένος με τις
φιγούρες και τη δράση του Καραγκιόζη, που ε
ξέφραζε την δική του αισθητική, μαζί με τις β
υζαντινές εικόνες σε εκκλησίες και μοναστήρι
α

Το '28, εμφανίζονται νέες καλλιτεχνικές τάσεις. Συγκροτείται μια συμπαγή ομάδα, φορέας μοντερνιστικών ιδεών.

Κορυφαίοι ζωγράφοι της λεγόμενης γενιάς του '30 υπήρξαν ο Κόντογλου και ο Παρθένης, ο Τσαρούχης, ο Χατζηκυριάκος-Γκίκας, ο Εγγονόπουλος, ο Μόραλης...

Στην Ευρώπη κυριαρχούν τα ρεύματα του
σουρεαλισμού , ιμπρεσιονισμού,
νεοεμπρεσιονισμού, εξπρεσιονισμού και κυβισμού.

ΙΜΠΡΕΣΙΟΝΙΣΜΟΣ

Ο Ιμπρεσιονισμός είναι καλλιτεχνικό ρεύμα που αναπτύχθηκε στο δεύτερο μισό του 19ου αιώνα. Αν και αρχικά καλλιεργήθηκε στο χώρο της ζωγραφικής, επηρέασε τόσο τη λογοτεχνία όσο και τη μουσική. Κύριο χαρακτηριστικό του ιμπρεσιονισμού στη ζωγραφική είναι τα ζωντανά χρώματα, οι συνθέσεις σε εξωτερικούς χώρους, συχνά υπό ασυνήθιστες οπτικές γωνίες και η έμφαση στην αναπαράσταση του φωτός. Οι ιμπρεσιονιστές ζωγράφοι θέλησαν να αποτυπώσουν την άμεση εντύπωση που προκαλεί ένα αντικείμενο ή μια καθημερινή εικόνα.

ΚΥΒΙΣΜΟΣ

Ο κυβισμός είναι καλλιτεχνικό ρεύμα της ζωγραφικής και της γλυπτικής, στην Ευρώπη του 20ού αιώνα. Αναπτύχθηκε κυρίως από το 1907 έως το 1914 χάρη στους διάσημους ζωγράφους Πάμπλο Πικάσο και Ζωρζ Μπρακ. Ακολούθησαν και άλλοι σημαντικοί καλλιτέχνες. Η κορύφωση της περιόδου του αναλυτικού κυβισμού βρίσκεται ανάμεσα στο 1907 και στο 1912. Ακολουθεί ο συνθετικός κυβισμός το 1912 ο οποίος χαρακτηρίζεται από τα κολάζ του Ζωρζ Μπράκ. Ο κυβισμός ανθίζει εκ νέου μέχρι τη δεκαετία του 1920. Στα μέσα αυτής της δεκαετίας με την έλευση της αφηρημένης τέχνης και του σουρεαλισμού, ο κυβισμός αρχίζει να οπισθοχωρεί. Παρ' όλα αυτά, παράλληλα με τα νεότερα έργα τέχνης τους, ο Πικάσο, ο Γκλίζε και ο Μέτζινγκερ κατά περιόδους γυρνάνε πίσω στον Πικάσο, ο Μπράκ κυβισμό. Ακόμα και αν ο κυβισμός είναι γνωστότερος στο πεδίο της ζωγραφικής, η γλυπτική έπαιξε σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξή του. Μετά τον Πικάσο ο οποίος είναι και ο εκκινητής της κυβιστικής γλυπτικής από το 1909, ακολουθούν σημαντικοί γλύπτες. Η ιστορία του κυβισμού είναι διαιρεμένη σε τρεις μεγάλες περιόδους:

- Σεζανική φάση (1906-1910)
- Αναλυτικός κυβισμός (1910-1912)
- Συνθετικός κυβισμός (1912-1914)

Κυβιστές καλλιτέχνες:

Ζωρζ Μπρακ

Φράνσις Πικαμπία

Πάμπλο Πικάσο

Πωλ Σεζάν

ΕΞΠΡΕΣΙΟΝΙΣΜΟΣ

Ο Εξπρεσιονισμός αποτελεί καλλιτεχνικό κίνημα της μοντέρνας τέχνης που αναπτύχθηκε στις αρχές του 20ου αιώνα, περίπου την περίοδο 1905-1930 και κυρίως στο χώρο της ζωγραφικής. Βασικό χαρακτηριστικό των εξπρεσιονιστών καλλιτεχνών ήταν η τάση να παραμορφώνουν την πραγματικότητα στα έργα τους, αδιαφορώντας απέναντι σε μια πιστή και αντικειμενική αναπαράσταση της. Οι καλλιτέχνες αναζητούν μια νέα καλλιτεχνική πραγματικότητα η οποία, χωρίς να αρνείται και να εκμηδενίζει την αξία των προηγούμενων αναζητήσεων και πειραματισμών, να μπορεί να εκφραστεί με νέα μέσα, με νέες μορφές με νέες αντιλήψεις για την τέχνη και τον άνθρωπο.

ΜΟΔΑ

Στον 20 αιώνα οι γραμμές γίνονται πιο στενές. Έτσι από τα φαρδιά ρούχα και τα επιβλητικά καπέλα αρχίζει η εποχή της απλότητας. Ενώ πιο πριν η μόδα ήταν για τους πλουσίους, καθώς εκείνοι άλλαζαν έως και 6 φορές την ημέρα, τώρα λόγω της οικονομικής κρίσης και του πολέμου διαμορφώνεται σταδιακά ένας διαφορετικός τρόπος ζωής. Όσον αφορά τη μόδα, κατά τη διάρκεια του αιώνα οι γραμμές απλοποιούνταν σταδιακά όλο και περισσότερο. Απαραίτητο αξεσουάρ ήταν τα μακριά κολιέ από μαργαριτάρια. Το μακιγιάζ ήταν ιδιαίτερα έντονο στις βραδινές εμφανίσεις με σχεδόν μαύρα βαμμένα μάτια και κόκκινα, μικρά, βαμμένα χείλη. Ευκολοφόρετα, άνετα, επαναστατικά και αρκετά μοντέρνα για την εποχή ρούχα

